

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

ایکسجی سنه: اوچنجی جلد

نومرو : ۳۴

۵ ایلول ۳۳۸

روحیات

رومك يلك كيمرلر

انسانلارك باشنده يوزيه بيلمك ايجون ايجلردن
كچنك لازمدر .

دھا يوكسك بر جعيت اشتياقي دوماسه يديق
« وظيفه » نك بجي بيله اولمازدي .

وجدان ، انسانلره ايتاق دويغوسيدير .

وارلنده چارپيشق وادرد ؟ تام برلك عدمدده !

بالكر لوگس اشيايدن شكايث ايديبور ؟
حال بوكه لوگس انسانلرده وار !

صنعتكارلر عاجزي حسدنن بللي اولور .

خوليا كوزلشيدر اما ايدي انتخاب ايديليرسه !

« تصحيح اخلاق ايدلم » دن مقصد دده لرملك
اخلاقه قائل ايدلم ديكسه بو ، تصحيح اخلاق دكل
« اخلاق عاقلاني ! » در .

ياشاق ، تولوجيه قادار اوغراشمق اولماسه يدي
« شهادت » و « قربانلق » نك يوكسك فضيلتلردن
صاييلمازدي .

اخلاق ، اخلاسلره منقلب اولماق ايسترسه
فرد ايله جعيتك تحولاتي كوزله سين .

بر روجده ، سن ، بن ، او ، هر كس بولنه .
بيليز ؛ بالكر هيچ كيمسه ده ارلايان برشي دھا
واردركه ايشته اصل روح بودر .

طبيعتسز مقصد سانسوردن بدتردر .

آثار صنعت خلوتى آنجق كنديسيله محال
اولانلره آچار .

جعيت بزه ، بزه جعيت تاماً انطباق ايدم بيلمش
اولسه يديق نه اخلاق ، نه ده عدالته لزوم قايير ؛ وهيمز

بو بو يوك صنعتكارلر ديدكارلري كچرهمه مك بو يوك
قصوددر . اون ديكلمهك هر حالده چوق ذوقل
ومراقلي اوله جقدى . اونك كه كوزي هيچ كيمسه نك
كوزيه بكمه ديكى كي بئي وقاي ده بكمه بكمه .

« رلام »

ايجون ، « او ، كندندن چوق ويريور . » ديور :
حكمت بكي كچن سنلردن داھا قوتل بولويور :
« ككنت بك رنكه اھيت ويريور ، عمومى عيظه
اوقادار بفايور . » ديور . عوف ليفن بكك « نفى
دورنده » سى چوق ده قورائيف بولويور ديوركه :
« اونك ايجوندركه بو اثر جوق آغيدر . » نطلى
ضيا بكي جوق بكننى بولويور . كولكه لرني برآز
داھا قوتل اولسون ايسته بور . و نطلى بكك بوسونوك
رنكارى انتخاب ايديشي قورقانلغه عطف ايديبور ،
ديوركه : « اكر رنكارى بارلاق اولسه يدي .
قصورلري ده بارلاق اوله جقدى . » فقط « آمازاه
كي بو يوك صنعتكارلرده نطلى ضيا بك كي رنك
قولانليرمش . » فقط اونلر چوق قوتلير . « ديور .

خايل پاشا ايجون « چوق قورودر » ديدى .
بو نورواق تام نطلى ضيا بكك عكسكه رنك اولاندا .
سندن مش ، ديوركه « موفقيت ايكينسك اورتمه سى
بولقدردر . شوكت بكي اولغون بولويور . فقط « روحدن
زياده ماده ده خطاب ايدر . » ديور . عادل بكي
چوق منفرد بولويور . ولي عهدك اثرلري ايجون
شونري سويلدى : « كچنده مخدوملري كاشدى .
بدرلينك اثرني شوبله تنقيد ايددى . انسانلر چوق
اويدورمه وجانسز دورويور ، بالعمكس سندان كي ،
اورتو كي اشيا چوق قوتل دورويور . » فخران
بك شيرادملك بوشقيدى چوق بكنمش . صورمادم ،
لكن آكلاشيلويوركه بورسام منفدرله مساعدكاردر .

فخران بكدن بوندن سوكره قابه سنى وكندينى
صوردم : « بن هوز بولى بولامد . اثرلم هنوز
برر نه بودر . » ديدى . شمدى كيتديكي بول اونك
ايجون برواسطه بش . « اصل بولم اميره سيويست
لكدر . مثلاً برالى طبيعتمده ويرديكي تاثير كي يايق
ايسترم » ديور . كندى خده اھالجي بولويور . صنعتده
احتماس قبول اتمه يور . « خاير بن پورتره نيست دكلم
ديور . كنج صنعتكارلردن اميد وار . » حايه اغلي يز
وجالشد برمالى يز . « ديور . صنعتده ملايكى قبول
اتمه يور . ديوركه « بورنواضع سوزى اولسه كرك ،
فقط تواضع غير اختيارى اولورسه كوزل اولمازى . »
« صبيحى اثر ملير . » ديور . سوزلرني « آمان
قوزوم بيلم بن نعل - بولدم . سز هر حالده يازيله
دوزله نيرسكز . » ديه يئيردى .

شمدى به قادار قونوش يفر صنعتكارلردن رسمك
عملكندردنكه موقعنه دائر برآز معلومات آلدق .
آرتق رسم عالي بزم ايجون استكى قادار قابلي
مجهول دكلدر . بربرلرله چوق صبيحى صنعتلرله
چوق دوشكون كيمي حقيق برصنعتكار ، كيمي
على امصاده بر اوسته ، كيمي ده نمكيني بر معل
اداسيله قونوشان بو حرصى وامللى انسانلر بوكون
آشاني بوقارى روحلردن ، كولكلردن خبردارز ،
فقط بن اجمده حلا برنجس وار . عجيبا بوكون
بورسانلر ايجون صنعتكار جك فكرى ندر ؛ بو
صنعتكارك صنعت تلقيسى نصلاير ؟ بولاقات ساسله سته

اولسه يدي ... بو اثر ميدانده اولور يدي ؟ جام
ساده نه دوقاسيون اولسه بوقادار تاريخ صنعت بازارلر
وار ... » ديدى . سامى بكي ابي بولويور . بالكر
اثرلرندك تاثيرى اوقادار بكنديور . ديوركه :
« مثلاً بو آدملري بن قورشون كي برتلكه دن دكل
طولو كي كوچوك بر ضرردن قاچوزلر سانيدورم »
ديور .

آرسلانيان اقدى بي شوكت بكه ترجيح ايديبور .
عوف ليفن بكك غايه سى اسكى مينيا تورلري عصر ياشد بر ملك
واو بولده چالشمقدردر . ديوركه : « آوروپاليلر بيله
بوكون شرقه دونديلر . بن بزم مينيا تورلر ايتداشيكى
كيدهرمك ، فقط آوروپانك قويدنى شكده سواقى
ايسته بورم » ديور . شمدى بو ابي فقط آراسته
يعنى مينيا تورلر شرقه كي حاييله ، غربده كي حالى آراسته
بر موازنه تأميدله مشغولمش . عوف بكده بررسى
صنعتله اوغراشانلري داھا ابي تقدير ايدر ديور .
بو سر كيدم كي اثرندن غالباً اوقادار ممنون دكل ...
بالكر « هر كس كي ياقى ايجون بوي يادم » ديور
مقصدينه هنوز وار ماش دكل غالباً باشلامش بيله .

تخمينه بك ظن ايدرسكزكه قونوشايور ...
بالكر دوداقلرني قيرداتيور ، باشنى اوينا تيور ، ساغه
چور بيلور ، صوله دونيور ... فقط بو حركتلر ، سكوتدن
فرق اولمايان دود قرك قيرداتيشي و هاله بو يوك
كوزلرنيك انسان اوزرندك او دورغون تاثيرى
فخران بكك نه ديك ايسته ديكى بردن احساس ايديبور .
يعنى فخران بك هان مان آغريله دكل بوزيله واشمه ترانز بيله
قونوشور ديه بيلير . فخران بك بو سنه كي سركى
قسماً ابي بولير ، ديوركه : « بلكه برآز فرقايدر .
فقط بو فرق اودرجه بارز دكل . » كنديسنده فضله
برتاثير برافان اثرى بيلميور . قدام ترجيح ايتدكارى
وار : مثلاً سامى بكك اثرلري ... « فقط سامى بكك
اثرلري عموميت اعتباريله كوزلدر . پارچه پارچه
دكلدر ... » ديور . سوكره سامى بكك اثرلرني
برآز مهمل بولويور ، برآز دھا چاليشه بوكونكي
اثرى بش آتق قات كوزل اولورمش .

نامق اسماعلى كچن سنه كندن قوتل بولور ،
« فقط نامقك اثرلري رسم اعتباريله چوق رنكسز
دكل ؛ » ديور . سوكره نامق بكك اثرلرني هنوز
برر نه نود نامق ايديبور . نامق اسماعل بكك اصل
صنعتى ايجون شونلري سويله يور « اوت نامق اسماعل
چوق رنكسز ، او چوق وايجه رسم يايور . اوقادار
حياتى دكل . لكن بو درجه ايجه لك صنعتى تقدير
ايدمك عيظى كوچولتزمى ، بر اثر ايجه اولدى
قادار قوتل اولمايدر . مثلاً شكسپير هم ايجه همده
قوتلير . بو يوزدن اونى هر كس تقدير ايدر . بجه
بر اثر صنعت طبيعت كي عاشمول اولمايدر . »

چاللى ابراهيم بكي داھا رنكى بولويور ، فقط
ديوركه : « چاللى اھاليدر . همزده اوله يز ،
غالباً بو عرقك قصودير . » فخران بك ابراهيم
بكي كچن سنلردن داھا ضعيف بولور . روحى بك

عینی زمانده قورولش همیار ساغتلرکی طیفیر طیفیر
ایشلردک !

*

حیاتک نجاعتی نخبه ابله نقرنی جم ایدرک هر
ایکیشنی ده یاشاعه سنده در .

*

جغتیکده روح کی اولیه کوره نکه واعتیادلری ،
ختی دلکاری واردرکه بونلر جمعنی عاظه دن زیاده
تخریبه خلادمدرلر .

*

طبیعت آرزوچی هر وقت سولیشدر ؛ یالکز
هر وقت مودا اولامشدر .

*

شهرلیرک او یونجاقلری یا تیارولر ، یا سینه مالر
ویا . . . قیرلدر !

*

جرات ، وجدک ساخته نسخه سیدر .

*

چوق کیمسه لر اخلاق دنجه طائیل جانلرینی
قورومق ایچون پایلامش بر حفظ الصحه ظن ایدرلر !

*

قلبیز یاشاقنی ایسته ییلر دکالریک کرانته اولسون
ایناغلیدرلر .

*

کندیزی بیامه دیکه قدردن خوشود اولمایه جفر .

*

استقبال بیلنیردی ؛ داهیلرینی بیلیرسه !

*

شیاریق امیدک موهسی مأیوسیندر .

*

استغناازه رغماً بزی الک صبیق زیارت ایدن
احباب « صیفیق » در .

*

فیلسوفر ، محروسته دینک سرحدلرله کوالی
معاظلدر .

*

هر جمینک ایکی شاه آرزوسی واردر ؛ اولا
اطاعت ایندیرمک ، صوکر اوماندا ایتک .

*

حریص جاه ، کیدیلرکی ، صیره سته کوره یالا-
نجیقندن خلوص پورولکه ؛ دسینه دن جیره ، کبردن
تزله کیمه سنی بیان بر مخلوقدر .

*

احترام سیز روح کولکسز آغاچ کیدیر .

*

فردی انکار ویا اهل ایدنل روحی دوز برآینه
ظن ایدیورلر ؛ حال بوکه او کندیسنه عکس ایدن
هر شیئی بیک بر انکساره اوغمانان یجه نومسکلی
بر آینه در .

دارالفنون روحیات معلی

مصطفی شکیب

أَوْقَاتُ وَجْدِنَ

-۳-

اوکلاری قاپنک اوکنده براق ؛ آی عشق...
اوکلاری بن نه یابیم ؟ قاپنک اوکنده براق ؛ آفتاب
اوستی کنج سودالیر اورادن کچرکن ایکیلیرلر ،
سنک براق دینکی بیایرلر وقته لرله یردن طوبلا یوب
باغچه لرله کیدرلر ؛ براق طوبلا سینلر ، براق کیتسینلر .
سن پروانه نکه قانادینی یاقان مشعلکی آل ، کوچوک
ومهب مشعلکی آل ! زبرانه جرعه قدر یورویه چاکه
دهلیز ، اوزون ، و سوزوق ، موج و قرا کافدر و دقت
ایت که اطرافکی راصه لر صارماسین ، دقت ایت که
هرلرر آغایکی صوقاسین . آغیر آغیر ، آدم آدم ،
قیلن اینجه ، قیلچیدن ککین کورینک اوستندن
یورونلر کی یورو ! کیجه یاریسی ، صاحبه قارشی ،
نه وقت ایترسه ک ، بنی سونش اوجاغک باشنده ،
یاب یالکز اوکلاری قاریشدر برکن یولورسک . کیر ،
هیچ سسلنده دن ... هیچ سسلنده دن ، آی عشق ! ...
نرده اوله ک و ناسل کسه ک بن سنی یانیرم ، مشله کی
شو رحله ناک اوستنده شوزهر شیشه سیله شوخچرک
اورته سته قوی ! وکل یاغیه اولور ، تا یاغیه .
زهر شیشه سیله خچرک اورته سته دیورم ، نهدن
دور یورسک ؟ تردک نه یدر ؟ بونلر سیددیکک ،
کورمدیکک شیلر میدر ؟ بونلر سکادیشارده براق دینک
اوکلاردن دهامونس دگیدر ؛ ایسته ، وحشی وحشی
کولومسه مکک باشلادک . ایسته طائیل آوک قوقوسنی
آلش برتازی کی برون قانادلرک تیره یور ، ایسته ،
صولو یورسک ؛ ایسته صولو یورسک . . . آکلادک
دکلی ! نرده سسک ؟ کیمکله سسک ؟ آکلادک دکلی ،
آی عشق ؟ اوت ، بوکور دینک شیلر اولدر ، بن
اوم وساعت اوساعتدر . اولور یاغیه . ده یاقین ،
ده یاقین ... باقی ، افرم ناسل تیره یور ، باقی ،
آلم ناسل یانیر ، باقی قلبه ، باقی قلبه ، ناسل
چار یور ! سکاماجرای آکلانه چق دکلم . اوزماندن
بری نهل اولدی ، سن بندن آبی بیلیورسک ! یالکز
سکا صومق ایترمک بوندن صوکره نه اوله چق ؟
اک ایچدن ، اک دیرسندن کان سسکله - بوله ؛ بن
ایچین هاتف سنک ! آه ، آلریمی او قدر صیقه ؛
آه کوزلریمک ایچنه او قدر شدله یاقه ! آه ، دور
دور ، هر طرفی آجیدورسک ؛ حالا اسکسی کی
حشین و خاشاریسک ، حالا اسکسی کی . . . لکن ،
بن او اسک آدم دکلم ، کورم یورمیسک ؟ شفاقرلم
ناسل بیاضلاغش ، کورم یورمیسک ؟ یاناقلم ناسل
چوکش ، نه قدر ضعیف ، نه قدر مجالسزم ، حس
ایتم یورمیسک ؟ شیمدی « امداد ! » دیه باغیریم .
بزاز مرحمت ، برآز شفت ، آی بی آمان عشق !
نهدیک ؟ اوخچردن دهام ککین اسم سنک
آغزکده نه آرا یور ؟ تکرار ایتمه ، تکرار ایتمه ،
شو برارکده کتیر دینک مشعل نامنه ، شو مشعلک

فلسفیه

دربیرک خیالاندی

و

تجربات روحیه

(مابعد ۱)

حال بوکه مختلف ضیاع کلام حادثه لری ده ایدرندن
تدقیق ایدیلنجه خاطرلرک دماغه موضوع فوطوغراف
قلیه لرله فوتوغراف بلافلرته تمیزنه امکان اولمادی
عیاناً کورینور . بکا صوراسه کن ماضینک تمایل
وصور ذهنیه سنی ، تمیز دیکرله خاطرلرینی صافلایان
دماغ دکادر . دماغک وظیفه سی یالکز و یالکز حرکت
اعتیادلری جم اینکدر . بروقتلر شهرنی دیلاره داستان
اولان ضیاع کلام نظر به می حقدنه اوله یاغش اولدیم
تقدیرلری بوراده تکرار ایده چک دکلم . بونتیدلرم
علمی برنص پایه سی ویرلش اولان موازات مذهبه
مجوم ایستدیک ایچون انتقارینی متعاقب غریبه قارشیلانغش
وقط چوق کیمه دن تشریح هر ضریک ترقیاتی فکرلری
تصدیق ایتمدی . ا . بو خصوصده « پیرماری »
وشاکدرلرینک مساعیسی سزجه معلومدر [بوراده
یالکز انتقادک نتیجه لرینی خاطرلا نقله کرتفا ایده چکیم .
ضیاع کلام واقعه لرینک دقتل برتدقیقندن چیغان
نتیجه شودرکه مختلف ضیاع کلام خسته اقلرینک صفت
کاشقه لری اولان آفات دماغیه بالذات خاطرلری صاب
ایتمه دیکنه نظراً خاطرلر قشر دماغینک شو ویا بو
مئلده مندرج اولمایه چنی کی دماغی آفتندن خراب
اولش خاطرلر ده یوقدر . بناء علیه دماغه عارض
اولان آفات مادیه حقیقت حالده خاطرلر عواغیرور ؛
آنجق خاطرلرک استجلای یالکانش برالور ویا
اشکال ایدیور . تمیز دیکرله مختلرما کتیه سنی بوزیور

[*] « درگاه » نوسر : ۲۹ ، ۳۱ و ۳۲

یاشنده دوران شیلر نامنه وشو سونش اوجاق حق
ایچین سکا یالواریم ، او اسمی بردها غریبه ک آلمه !
صوص ، صوص ! آه ، ایسته ، دهلیزده کی راصه لر
اودانک ایچنه دولنه باشلادی ؛ ایسته کومه کومه
باشمک اوستنده اوجوشورلور ایسته ، آیاقلریمک
باصدینی برده عقرلرک خیشیلرینی ایشیدیمورم .
یایدینکی بکندکی ؟ خائن و سرخسز دوست !
دیورسک که یوراصه لر بن خاطرلرم ، بوهرلر بن
بشپانلرمدر ؛ بیلیورم ، بیلیورم هپسنی آبری آبری
طانیورم . فقط ایسته هم ؛ ای مهلاک مهمان ، نه
یابرسه ک یاب ، بونلری داغیت ، بونلری قوغ !
ناسل برکله ابله هپسنی جامرک ، هپسنی طوبلادکسه
ینه برکله بول که هپسنی کیتسین ، هپسنی دفع اولسون !
صو صو یورسک ، کوسکون کوسکون باقورسک ،
آیاغیه قالدک ، مشعلکی آلدک . نرده ؛ نرده ؛ نرده ؛

یعقوب قدری